

Megnyitó a *Változások a pedagógiában – a pedagógia változása* című konferencián

Zsódi Viktor Sch.P.,

*a Piarista Rend Magyar Tartományának provinciálisa,
a PPKE BTK Pedagógusképzési Tanácsadó Testület
elnöke*

ORCID: 0009-0006-9520-3653

Tisztelt Neveléstudományi Konferencia!

„A nevelés egy lenyűgöző világ, amely soha nem ismétlődő cselekvés, hanem a növekedés, az érlelődés művészete.”¹

Öröm számomra, hogy megnyithatom a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János Tanárképző Központja által szervezett *Változások a pedagógiában – a pedagógia változása* című konferenciát.

Örvendetes, hogy a felsőoktatásból és a köznevelésből érkező számos előadónak lehetőséget teremt a Tanárképző Központ arra, hogy kutatásuk, szakterületük eredményeit bemutathassák és azokat megismerhessük.

Köszönjük, hogy a házigazdáink módot adnak arra, hogy a megszervezett kilenc szekcióban a neveléstudomány számos területére betekintést nyerjünk. Ezek között említhetem az óvoda világát, a pedagóguspálya és -képzés kihívásait, a reáltudomány oktatását, a nyelv- és irodalompedagógiát, a digitalizáció kérdéseit, az inkluzív nevelés, a neveléstörténet és tanuláselmélet újdonságait és a művészet- és játékpedagógia témakörét.

A mai napon közel hetven előadást hallhatunk a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola, a Károli Gáspár Református Egyetem, a Pünkösdi Teológiai Főiskola, a pécsi, szegedi, nyíregyházi, dunaújvárosi, debreceni egyetemek, az ELTE, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, a Selye János Egyetem, a Tokaj-Hegyalja Egyetem és számos más kutatóhely és köznevelési intézmény képviselőjétől.

Köszönjük mindannyiuknak, hogy jelen vannak ezen az esztergomi konferencián, köszönjük, hogy munkájukkal, kutatásaikkal, előadásaikkal segítik és támogatják a magyar oktatás-nevelés jelenét és jövőjét.

¹ vö.: Pope Francis: To Participants in the Plenary Assembly of the Congregation for Catholic Education (for Educational Institutions) (20 February 2020)

Szeretném felhívni a figyelmüket arra, amit Birher Nándor dékán úr mondott szeptemberben a Katolikus Társadalmi Napok oktatási konferenciáján. Dékán úr kiemelte, hogy az utóbbi években többen jelentkeztek pedagógusképzésre, mint korábban, így mindinkább lényeges feladata a katolikus nevelésnek egy világos emberkép kialakítása, melyben nyilvánvalóvá válik, hogy a jó ember örök érték. Bátran kell képviseljük a keresztény értékeket, mert a kereszténység világos útmutatást ad a pedagógus számára. A katolikus iskola feladata az is, hogy a „katolikus” kifejezésben foglalt értékeket világosan megfogalmazza.

Kérem, engedjék meg, hogy ezen katolikus értékeket néhány rövid szempont alapján magunk elé idézzem.

Nemrég fejeződött be Rómában a XVI. Rendes Püspöki Szinódus, melynek október 26-án tették közzé a záródokumentumát, amely *A szinodális egyházért: közösség, részvétel, küldetés* címet viseli.

A szinódus tagjai kiemelik és hangsúlyozzák, hogy az egyházi intézmények – pl. iskolák – segítségével hálózatot kell építeni a gyermekek és fiatal felnőttek nevelésével kapcsolatban, különösen is a hatékony családpsztoráció támogatására.

A mai konferencián is előkerül a család fontossága több előadásban is, ahol továbbtanulással, az iskolai konfliktusok megelőzésével vagy a hitre neveléssel kapcsolatban hallhatunk róla.

A szinódus beszél a tanárképzés ügyéről is, amikor a 143. pontjában így fogalmaz: be kell fektetnünk a képzők képzésébe. A keresztény közösség által nyújtott képzést folyamatban képzeli el a dokumentum, amely az elméleti tudás mellett fontosnak érzi a következő tulajdonságok elsajátítását is: nyitottság, képesség találkozásra, a saját értékeink megosztása, együttműködési hajlandóság, a közös gondolkodás értéke és a megkülönböztetés képességének előmozdítása.

A keresztény képzésnek következésképpen az emberi személy minden dimenzióját érintenie kell. Meg kell szólítania az intellektuális, az érzelmi, a kapcsolati és a spirituális rétegeket is. A szinódus hangsúlyozza, hogy ehhez megfelelő és kompetens nevelőkre van szükség, akik képesek életükkel megmutatni azt, amit szavaikkal közvetítenek.

A záródokumentum 146. pontja rögzíti, hogy a keresztény közösség az oktatás számos helyszínén jelen van: az iskolákban, a szakképző iskolákban és az egyetemeken, valamint ott, ahol az embereket társadalmi elkötelezettségre nevelik, illetve a sport, a zene és a művészet világában.

A katolikus iskolák egyre inkább missziós szolgálatok lesznek, így termékeny helyszínei lehetnek a hit és a kultúra közötti párbeszédnek, az értékekre való erkölcsi nevelésnek és – ami talán a legfontosabb – Krisztusra, a teljes élet ikonjára orientált képzésnek, így prófétai szerepet is játszanak.

Képessé kell válnunk, hogy alternatívát kínáljunk az uralkodó modellekkel szemben, amelyekben gyakran az individualizmus és a verseny dominál.

Keresztény felsőoktatási intézményként küldetésünk teljesítéséhez három alapvető kritériumnak kell megfelelni – mondja Ferenc pápa.²

Elsősorban keresztény identitásunkkal összhangban kell letenni a szakmai alapokat, másrészt a tanulmányok és a kutatás minőségéhez kell megfelelő eszközöket létrehozni; végül pedig a közjó szolgálatával összhangban álló célokat kell követnünk.

Az e szilárd pilléreken alapuló gondolkodási és cselekvési terv az oktatáson keresztül képes lesz hozzájárulni egy olyan jövő építéséhez, amelyben a személy méltósága és az egyetemes testvériség olyan erőforrássá válik, amelyből a világ minden polgára meríthet.

Ferenc pápa a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen 2023-ban mondott beszédében – többek között – a delphoi jósa mottóját is idézte: „Ismerd meg önmagad!” Ez az egyik kulcsgondolat, amelyet búcsúzóul ránk szeretett volna bízni.

A Szentatya kiemelte, hogy fel kell ismernünk határainkat, és ebből következően meg kell fékeznünk önelégültségben gyökerező önhittségünket. Ez hasznos számunkra, mert elsősorban azáltal, hogy magunkat teremtményként ismerjük fel, válunk alkotóvá és merülünk el a világban, ahelyett, hogy uralnánk azt. És miközben a technokrata gondolkodás a határokat nem ismerő haladást hajszolja, az ember valójában törekeny, és gyakran épp a határain érti meg, hogy Istentől függ, és hogy össze van kapcsolva másokkal és a teremtéssel. A delphoi jósa felirata tehát egy olyan megismerésre hív bennünket, amely az alázatból, a korlátból, a korlátot elfogadó alázatból kiindulva fedezi fel csodálatos lehetőségeit, amelyek messze túlmutatnak a technológia lehetőségein. Önmagunk megismerése máshogy fogalmazva arra szólít fel, hogy egy erényes dialektikába integráljuk az ember törekenységét és nagyságát. Ennek az ellentétnek a csodájából születik a kultúra: soha nem megelégedett, mindig kereső, nyugtalan és közösségi, végességében fegyelmezett és az abszolútumra nyitott. Kíváncsi, hogy az igazság ezen izgalmas felfedezésének művelői lehessünk!

² Pope Francis: To members of the "Gravissimum Educationis" Foundation (25 June 2018)